

। अथापस्तं वोक्तश्चाद्वसंकल्पप्रारंभः ।

Digitized by srujanika@gmail.com

Srujanika Digital Foundation

रार्थपंचमूनादोषपरिहारार्थपडाहुतिवैश्वदेवेनयक्ष्ये ॥ उँभूर्भुवःसुवःपूर्व
चत्वारिशृंगेतिध्वात्वावरदोभव ॥ गृहसित्यमन्मादाय ॥ अग्ना

॥ श्रीगणेशायमनः ॥ आचम्यप्राणानायम्य० ॥ विष्णुर्विष्णुर्विष्णुउँअग्रयेस्वाहा ॥ अग्रयइदं ॥ उँसोमायस्वाहा ॥ सोमायेदं० ।
अस्मतपिनुःप्रतिसांवत्सरिकश्चादांगत्वेनअग्नौकरणार्थंअग्निसिद्धिकरिष्ये मायस्वाहा ॥ ध्रुवायभूमायेदं० ॥ उँध्रुवक्षितयेस्वाहा ॥ ध्रुवक्षि
यत्वा ॥ (तत्रयज्ञियकाष्ठेन)प्राचीरुदक्षस्थाः ॥ उदीचीप्राक्षस्थाँअग्रयेस्विष्टकृतइदं० ॥ परिष्ठिय ॥
सुवरोमित्यग्निप्रतिष्ठाप्य ॥ शेषमुत्सित्य ॥ उत्तरेणपूर्वेणवान्यत्तोयमु ॥ उँभूवःस्वाहा ॥ वायवइदं० ॥ उँसुवःस्वाहा । सूर्यायेदं
जातवेदःपुनस्त्वदेवभ्योहृव्यवंवेहनःप्रजानन् ॥ आयुःप्रजा॒र्णिनुमेत्वंमस्थाः ॥ सरस्वतेन्वंमस्थाः ॥ देवसवितुःप्रासादीः ॥ उँअ
उँभूर्भुवःसुवः । तत्ववितुर्बरेण्यं ॥ भर्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयोनेःप्रचोश्वदेवाख्येनकर्मणाभगवानपरमेश्वरःप्रीयताननमप ॥ इतिसप्तनीकपुरुष
अग्रयेनमः ॥ हुतवहायनमः ॥ हुताशिनेनमः ॥ कृष्णवर्त्मनेनमः ॥ तकश्चाग्निसिद्धिप्र० ॥ आचम्यप्राणाना० । श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थप्रतिसां
जातवेदसेनमः ॥ अदितेनुमन्यस्व-(दक्षिणतःप्राचीपर्यंत) ॥ अनुमेत्वुम् ॥ तकश्चाग्निसिद्धिप्र० ॥ आचम्यप्राणाना० । श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थप्रतिसां
देवसवितुःप्रसुव-(इशानीमारभ्यप्रदक्षिणंपरिष्ठिय) ॥ चतुर्दिश्शुपरिश्वदक्षस्थाःइतिपूर्ववत् । भूर्भुवःसुवरोमित्यग्निप्रतिष्ठाप्य०अग्निमध्वा ।
त्रिधावद्वाहृष्टभोरोरवीतिमुहोहुवेमत्यु॒आविवेश ॥ सप्तहस्तःश्वतुशृंगात्वेनुमन्यस्वेतिपरिष्ठिय । परिस्तीर्य । चत्वारिशृंगेतिध्वात्वा ॥ अयाश्व
स्वाहांतुदक्षिणेपार्वेदीवामेस्वधांतथा ॥ विभ्रहक्षिणहस्तैस्तुशक्तिमन्वत्य । उँअग्नेत्वंन्वो०स्मात् । अग्नेनअग्नौकरणार्थंअग्निसिद्धेनभगवानपरम
नएवंरूपोहुताशनः ॥ अग्नैश्वानरशांदिल्यगोत्रमेषध्वजप्राङ्गनुग्रहममरं

श्वरः प्रीयतां नमय ॥ पडाहु तिवैश्वदेवं कुर्यात् ॥ * एवं विवुरदूरभार्या प्रवासी स्नातक ब्रह्मचारी गिति ॥ ३ ॥ ॥
 आचम्य । पवित्रपाणिः प्राणानायम्य । पवित्रवंतः परिवाचं मासते पितैषां प्रत्नो अभिरक्षति वृत्तं । महः संमुद्रं वरुणः स्तुरो देवधीरुद्धिं कुर्धु रुणेष्वारभैः ।
 ॥ पवित्रेभृत्वा । तिथिर्विष्णुस्तथावारो नक्षत्रं विष्णु गुरेव च ॥ योगश्च करणं चैव सर्वविष्णुमयं जगत् ॥ विष्णुर्विष्णुर्विष्णुः ॥ श्रीमद्भगवतो म० पुण्यति
 थै पुरुषवार्द्धवसंज्ञकानां विश्वेषां देवानां ॥ प्राचीनावीती ॥ अस्मत् पितृपितामहप्रपितामहानां—(असुकगोत्राणां असुकशर्मणां वसुखदादित्यस्वरूपा
 णां) । प्रतिसांवत्सरिक श्राद्धादौदेहेन्द्रियआत्मद्रव्यस्थलगृहभां भाजनशुद्ध्यर्थपायाश्रित्सूक्तजाप्यमंत्रपठनमहंकरिष्ये । कुरुष्व । सव्यं ॥ यवोदक
 तिलोदकं चकरिष्ये ॥ इमं प्रेगंगेयमुने० मया—(ताम्रपात्रे उदकांनीक्षिष्य) ॥ गं यद्वारादुरा० श्रिय—(इतिगंध) ॥ यत्रोऽस्मिधान्यराजो वावारुणो मधुसंयु
 तः । निर्णोदृः सर्वैपापुनां पवित्रमृषीभिः स्पृतं—(इतियवान्) ॥ तिशोऽस्मिसो मदेवत्योगो सबोदैवनिर्मितः । प्रत्नवाद्विः प्रत्नस्वधृष्टिः । तिलान् । कांडा
 ल्कांडात्म्भरो हंतीपरुषः परुषः परि ॥ एवानोद्वेष्टप्रतनुसहस्रेण श्रुतेन च—(इतिकूर्चनीक्षिष्य) ॥ याः कुलिनीयां अकुला अपुष्पायाश्रैपुष्पिणीः ॥ बृह
 स्पातिप्रसूतः स्तानो मुंचत्वः हसः—(पूरीफलं) ॥ अग्नेरतः श्वद् हिरण्यम्भ्यः संभूतम् भूतं प्रजासु ॥ तत्संभरं ज्वृतरो निधाया तिप्रयत्नं दुरितिं तरेयं ॥

टीपः—बृहन्नारदीये—स्नातकाविधुरावास्युयदिवाब्रह्मचारिणः ॥ अग्नौ करणहोमं तु कुर्युस्तेलौ किकेन लः ॥ तैत्तिरीयै ब्रह्मचारी स्नातकाविधुरलौ किका
 मावेव अयाश्च मंत्रेण तिसिद्धिकृत्वाहोमः । कार्यः संस्कार रत्नमाला । ? कूर्चन्माणः—दर्शनं चाद्विकेसतमहालयनवस्था ॥ कूर्चन्तु त्रिविधं द्वै यं शोषणं पट्टपौरुषं
 विदुः ॥

वृहस्पतेजुपस्वनोहव्यानिविश्वदेव्य । रास्त्रत्वानिदाशुरे (इलिहरण्यं) । यवतिल्पात्रयोःअयंगंधःइमानेपुष्पाणीतुलसोदलसाहितानिदर्भवत्राणि
 कृष्णदिङ्गुड्योपृतिइवमन्येत्यथास्तेनोयथा भ्रूणहैवसेवभवतियोगेनैरेतेःसिंचतियदर्वाचीनुमेनोभ्रूणहत्यायास्तस्मान्तुच्यतेयावेदनौदीक्षामूर्पैति
 दीक्षितष्टैःसतुतिजुहोतिसंवत्सुरेदीक्षितोभवातिसंवत्सुरादेवात्मानंपुनितेमासंदीक्षितोभवातियोमासःसंवत्सुरःसंवत्सुरादेवात्मानंपुनितेचतुर्विंश
 तिःशात्रीदीक्षितोभवातिचतुर्विंशतिर्धमासाःसंवत्सुरःसंवत्सुरादेवात्मानंपुनितेद्रादंशरात्रीदीक्षितोभवातिद्रादंशमासाःसंवत्सुरःसंवत्सुरादेवात्मानं
 पुनितेष्ट्रात्रीदीक्षितोभवातिष्ट्रद्वाकृतवःसंवत्सुरःसंवत्सुरादेवात्मानंपुनितेष्ट्रात्रीदीक्षितोभवातित्रिपदागायवीर्यायत्रियःएवात्मानंपुनितेनम् ॥
 समश्वीयाब्रह्मियमुपेयाक्षोपर्यासीतजुगुणसेतानृतासयोब्राह्मगस्यत्रत्येष्ट्रात्मान्यस्यामिक्षावैश्यस्याथैसुम्बिष्ट्यध्वरपृतद्रुतंब्रूयाद्यदिमन्येतोपदस्या
 मीत्योदुनंधानाःसक्त्वृतमित्यनुव्रतंयेदुत्यनोनुपदासाय ॥ तिलोदकयवोदकेनवार्जनंकुर्यात् ॥ शुचीयोहव्यामस्तुःशुचीनाऽशुचिभूहिनोस्य
 ध्वरःशुचिभ्यः ॥ कुतेनसुत्यष्ट्रतसाप्तायुन्द्वचिजन्मानःशुचयःपावुकाः ॥ अग्निःशुचिवतत्त्वःशुचिर्विषःशुचिःकृविः ॥ शुचीरोचतुआहु
 तः ॥ उप्येगुच्यत्वंगुकाभ्राजैर्हते ॥ तव्यज्योतीष्ट्र्यच्यवः ॥ ब्राह्मणेष्ट्रमृत्व्यहितं ॥ येनदेवाःपुवित्रेण ॥ आत्मानपुनतेसदा ॥
 तेनसुहस्तवारेण ॥ पुवमान्यःपुनंतुमा ॥ प्रजापत्यपुवित्रैः ॥ शुतोद्यामऽहिरुप्मयैः ॥ तेनब्रह्मपुनीमहे ॥ इदं
 सुनीतीसुहमांपुनातु ॥ सोमस्वस्त्यावरुणःसुमीच्या ॥ यमोराजाप्रमृणाभिःपुनातुमा ॥ जातवेदामोर्जयत्यापुनातु ॥ अपवित्रःपवित्रो
 वासर्वावस्थांगतोपिवा ॥ यस्मरेत्पुंदरीकाक्षंसवाद्याभ्यन्तरःशुचिः ॥ सर्वाणिस्थलानिशुचयोभवन्तु—(संतुशुचीनि०) ॥ तिलदर्भेहिरण्य
 गृहीत्वा—(विप्रान्त्रिःप्रदक्षिणीकृत्य) ॥ समस्तसंपत्समवासिहेतवःसमुत्थितापत्कुलधृमकेतवः ॥ अपारसंसारसमुद्रसेतवःपुनंतुमांब्राह्मण

पादपांसवः ॥ आपद्वन्ध्वांतसहस्रभानवः सर्वीहितार्थीर्पणकामेवनवः ॥ समस्ततीर्थीब्रुपवित्रमूर्तयोरक्षंतुमांब्राह्मणपादपांसवः ॥ विप्रौघः
 दर्शनात्क्षेप्रक्षीयंतेपापराशयः ॥ वंदनानमंगलावासिर्चेनादच्युतंपदं ॥ अधिव्याधिहरंनृणांमृत्युदारिन्यनाशनं ॥ श्रीपुष्टिकोर्तिदंवंदे
 विप्रश्रीपादपंकजं ॥ यावतीवेदुवेतास्ताः सर्वीवेदुविदिब्राह्मणेवसंतितखाद्वाभ्येवेदुविभ्येवेदिवेनपस्तुर्यन्नाश्लीलंकीर्तयेदेताए वेदुवता
 प्रीणाति ॥ द्वौनपस्कारौकृत्वा ॥ नमोदेवेभ्यः ॥ अपसव्यं ॥ स्वधापितृभ्यः ॥ पितृपितामहप्रपितामहानांअमुकगोत्राणांअ०
 श० ॥ पितुःप्रतिसांवत्सरिकशाद्वंकर्तुमपाधिकारसंपदस्त्वतिभवंतोब्रुवंतु—(अस्तुशाद्वादिकारसंपत्) ॥ कालस्यमुख्यकालो
 स्त्वातिभवंतोब्रुवंतु—(कालस्यमुख्यकालोस्तु०) ॥ ॥ ॥ पाकदीनांपवित्रास्त्वतिभवंतोब्रुवंतु—(पाकादीनांपवित्रतास्तु०)
 सर्वेषाकाशुचयोभवंतु ॥ सव्यं । प्राणानायम्य ॥ पुरुर्वार्द्वसंज्ञकानांविश्वेषांदेवानां ॥ अपसव्यं ॥ पितुःप्रतिसांवत्सरिकशाद्वोपितृपिता
 महप्रपितामहानां ॥ गो०श०बसुरुदा० ॥ प्रतिसांवत्सरिकशाद्वंसदैवंसदिंसामौकरणंयविगेनविविनायुष्मदनुत्तेयासयःकरिष्ये—(कुरुष्व) ।
 सव्यंब्राह्मणवरणंक० । कुरु० । पुरुर्वार्द्वसंज्ञकानांविश्वेषांदेवानांस्थानेत्वयाक्षणःकरणीयः । (सुकरणीयः) । एवंद्वितीयदेवार्थेक्षणःकरणीयः ।
 (सुकर०) ॥ अपसव्यं ॥ अस्तुपितृपितामहप्रपितामहानां ॥ गो०श०बसुर०स्थानेत्वयाक्षणःकरणीयः—(सुकरणीयः) । (पितृर्थेत्वया
 क्षणःकरणीयःपितामहस्यत्वया०प्रपितामहस्य०) ॥ सव्यं ॥ अकोधनैशौचपरैःसततंसत्यवादिभिःभवितव्यंभवन्निश्चमयाचअस्तुपि
 तुःप्रतिसांवत्सरिकशाद्वकारणात् ॥ (शाद्वकर्मणि) ॥ * देवपाद्यस्थानेचतुरस्त्रमंडलंकृत्वा ॥ अयंगंथः । यवाक्षतकुशाः ॥ पुरुर्वार्द्वसंज्ञ

टीपः—१ प्रादेशमात्रंदेवानांउत्तरेचतुरस्त्रकं ॥

काविश्वेदेवाः आगतसुस्वागतं ॥ पुरुदेवाः इदं वः पाद्यं ब्रह्मणे भूमुखः सुवः इदं वः पाद्यं (सुपाद्यं) ॥ शंबोदीर्वीरुभिष्टुया पादेवं तु पीतये ॥
 शंयोरुभिस्त्वं तु नः ॥ शुक्लसिद्धये तिरसि तेजो सिद्धेवाकः नावितो तु नात्वा छिरेगुवित्रैगुप्तोः शूर्वैस्युश्चिभिः ॥ चरणं प्रवित्रं वित्रं पुराणं येन
 पूतस्त्रितिदुष्कृतामि ॥ तेन प्रवित्रैगुद्वन्दपूताअतिगुप्तानुप्रसातिरेता ॥ नवो ब्रह्मण्डेवायगो ब्राह्मणहिताय च ॥ जगद्विताय कृष्णाय
 गोविंदाय नपोनमः ॥ वंदनान्मंगलावासिः ॥ अयस्वं ॥ पितृपाद्यस्थाने वर्तुलपंडलं कृत्वा ॥ अयं गंधः अयं तिलकृशा अस्मत्पितृपि० महाः ॥
 आगतं—(सुस्वागतं) ॥ गोत्राः पितृपितामहप्रपितामहाः । भूमुखः स्वधाइदं वः पाद्यं ३ ॥ सव्येन सुपाद्यं ॥ शंबोदीर्वी० ॥ अप० ॥ शुक्लसि-
 ज्यो० ॥ सव्यं ॥ चरणं प्रवि० ॥ वंदनान्मंगलावासिः ॥ हस्तौ पादै प्रक्षालय ॥ ब्राम्हणै सह आचमा ॥ पुरुरवार्द्वसंज्ञका विश्वेदेवा-
 भूमुखः सुवः स्तां अयं वो विष्टुरः ॥ अत्रोपविशं तु भवंतः—(अत्रोपविशामः) ॥ अपस० ॥ अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहाः भूमुखः स्वधास्तां अ-
 मीतो विष्टुरः ॥ अत्रोपविशं तु भवंतः—(अत्रोपविशामः) ॥ विष्टुरं तेषवित्रिल्यानः ॥ आचम्य ॥ पवित्रैवृत्वा ॥ प्रवित्रं वंतः प० ॥
 अयपूर्वोच्च० तियौ ॥ प्राचीनावीती अस्मत्पितृप्रतिसांवत्सरिक अपक्रांतश्राद्धकर्मस्त्रिये—कु० ॥ चरुदिक्षुयगोदकं प्रोक्षेत् ॥ असहताअसु-
 श्रारक्षा॒सिपिगुच्चायेक्षयं तिपृथिवीमनु० ॥ अन्यत्रैतो गठं तियत्रैतेषां गतं मनः ॥ अप० । दक्षिणतः । चतुर्दिक्षुतिलान्विकीर्य ॥ वातिलोदकं प्रोक्ष्य ।
 उदीरतामवरुत्परासु उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ॥ असुं यद्युरुवृक्षांतु व्रास्तेनोवं तु पितरो हवेत् ॥ सव्यं ॥ गायत्रीमित्रेण पाकप्रोक्षणं ॥

यदेवादेवहेन्तंदेवासवकृतावयं ॥ आदित्यस्तस्मान्नमामुंचतर्तस्यतेनमापित ॥ देवाजीवनकाम्यायद्वाचानृतमूर्दिम ॥ तस्मान्ब्रह्म
मुंचतावेवेदवासुजापेसः ॥ कुतेनयवाग्यथीकुतेनत्वःसूरस्वति ॥ कृतापादेनसोयत्किञ्चानृतमूर्दिम ॥ पाकादिनांपविव्रतास्तु ॥
सर्वंपाकाःशुचयोभवंतु ॥ श्राद्धार्थाःसंपादितपदार्थाःदेशतःकालतश्श्राद्धेहविर्योग्याभवंतु ॥ अप०श्राद्धकालेगयांश्यात्वादेवंगदाधरं ॥
वस्वार्दिंश्चित्पृथ्यात्वातःश्राद्धंप्रवर्ततेप्रवर्तय ॥ सवयं ॥ देवताभ्यः ॥ अप० ॥ पितॄभ्यश्चनमःस्वाहायैस्वधायैनित्यमेवनमोनमोनित्यमे
वनमोनमः ॥ सवयं ॥ पुरुरवा०ब्रह्मणेभूर्भुवःसुवः—इदमासनं ॥ स्वासनं ॥ आस्यतांधर्मोसेआपः ॥ दैवेक्षणःक्रियतां ॥ ॐतथा ॥ प्राप्नो
तुभवाप्राप्नवानि ॥ भूमिप्रोक्ष्य ॥ दर्भवास्तीर्य ॥ पात्राद्वयंन्युवज्ञनिधाय ॥ प्रोक्ष्य ॥ उत्तानेप्रोक्ष्य ॥ यवान्विकीर्यदर्भातहिंतेष्व
पआसित्य ॥ तृष्णीउदकमापूर्य ॥ शब्दोदेवीत्यभिर्मत्य ॥ शंब्दोदेवो० ॥ यवोसिधान्य० ॥ अर्ध्यपात्रयोःअयंगंवः । इमानिवःपुष्पाणि
तुलसदिलानि ॥ विश्वेभ्योदेवेभ्योवोजुष्टंगृह्णामि २ इतिमंत्रेणाव्येपात्रयोःकुशंभ्रामयित्वानिरस्य ॥ देवपात्रेसंपत्तेसुसंपत्तेस्वाहार्घ्यःसं
त्वधर्यां ॥ पुरुरवार्द्वसंज्ञकाविश्वान्देवान्भवत्स्वावाहयिष्ये—(आवाह्य) ॥ विश्वेदेवासुआगतशृणुतामृद्मःहवै ॥ एदंवृहिनिषेद
त ॥ विश्वेदेवाःशृणुतेमःहवैम्येअंतरिक्षेयउपव्यविष्ट ॥ येअग्निजिव्हातुतवायजंत्राआसद्यास्मिन्ब्रह्मिषेमादयन्वं ॥ आगच्छंतुमहाभागावि
श्वेदेवामहाबलाः ॥ येअत्रविहिताश्राद्धेसावधानाभवंतुते—(सावधानोऽस्तु) ॥ यादिव्याआपुःपयसासंबभूवुर्याअंतरिक्षऽउतपर्यिवीर्यः
हिरण्यवर्णयज्ञियास्तान्नआप०शःस्योनासुहवाभवंतु ॥ पुरुरवार्द्वसंज्ञकाविश्वेदेवाःइदंवोअर्घ्य—(अस्त्वधर्य) ॥ पात्रेस्थानेस्था ॥ ततःशुद्धोदकं ।
अर्चैतप्राचीतप्रियमेधासुअर्चीता ॥ अर्चैतुपुत्रकाउतपुरुन्धृष्णवर्चेत ॥ पुरुरवा०यथाभागशःअमीवोगंधाः—(सुगंधाः) ॥ स्वाहानमोनपम ॥

आयनेतेपरायणेद्वीरोहंतुपुष्पिणीः । न्हदाश्चंपुडरकिणिसमुदस्यगृहाइम् । माल्यार्थेऽमानिवःपुष्पाणि—सुपुष्पाणि । स्वाहानमोनमम् ॥ धूरसि
 धूर्वधूवैतंधूर्वतंयोस्मान्धूर्वतितंधूर्वयंधूर्वमः ॥ उदकेनैवसांकलिपतंवोयूपः—(सुधूपः) ॥ उदीप्यस्वजातेवेदोपद्वन्निर्क्षितिमये ॥ पशुश्चमव्यावह
 जीवनंचदिशोदिश ॥ ज्वालाभिवेगृहस्थितंवोज्योतिः—(सुज्योति) ॥ अनुलेपनार्थेगोपीचंदनं—(सुचंदनं) ॥ धारणार्थेयज्ञोपवीतं—(सूप
 वीतं) ॥ फलार्थेपूर्णफलं—(सुफलं) ॥ आछादनार्थेकिचिद्धिरण्यं ॥ पवित्रार्थेऽमौकुशी—(अस्तुपवित्रं) ॥ युवा सुवासाःपरिवीतुआ
 ग्रात्सउथ्रेयान्भवात्जायमानः ॥ तंधीरासःकुवयुउन्नयंतिस्वाधियोग्नेमनसादेवयंतः ॥ देवेभ्यःएतानिर्गंधपुष्पधूपदपिआछादनांताःपंचोपचाराः
 सर्वेसंपूर्णाभवन्तु ॥ अर्चनविधौब्बर्चितपस्तु ॥ युष्मदनुज्ञेयादेवाद्यर्चनंसंपूर्णं ॥ अपसव्यं ॥ पित्राद्यर्चनंकरिष्ये—(कुरुष्व) ॥ पितृषि
 तामहयपितामहानांगोवा०श०वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां ॥ ब्रह्मणभूर्भुवःस्वधाइदमासनं—(स्वासनं) ॥ आस्यतांधमोसिअपः ॥ प्रतिसां
 वत्सरिकश्राद्धेपित्र्येक्षणःक्रीयत्रां ॥ औंतथा ॥ प्राप्नोतुभवान्—प्राप्नवानि ॥ भूमिप्रोक्ष्य ॥ दक्षिणाग्रांदर्भीनास्तीर्य ॥ तत्र
 पात्रत्रयन्युबज्जनिधाय ॥ गायत्र्याप्रोक्ष्य ॥ उधृत्य ॥ उत्तानेप्रोक्ष्य ॥ दक्षिणाग्रान्दर्भान्निधाय ॥ उदकंपूरयित्वा ॥ शंबोदेवी
 त्यभिमन्त्य ॥ शब्दोदेवी० ॥ तिलोस्मिसोम०एहि । अस्मतपितरंअमुकगोत्रंअ०शर्माणवसुरूपंइमानलोकानप्रीणयाहिनस्वधानमः । एवं ।
 पितामहं० ॥ प्रपितामहं०—(प्रतिमंत्रंप्रतिपात्रेतिलाननिक्षिप्य) ॥ अर्घ्यपात्रेषुअयंगंधःइमानिपुष्पाणितुलसीदलानी ॥ सर्वेउपचाराःतिलैः
 संपूर्णाःसंतु ॥ पितृपात्रेतेवोजुष्टंगृह्णामिपितामहपात्रे०प्रपितामहपात्रेतेवो०अर्घ्यपात्रेषुदर्भभ्रामङ्गत्वा ॥ अर्घ्यपात्राणितंपक्षानिसुसंपक्षा
 नि ॥ स्वधार्घ्यःसंत्वर्घ्यः ॥ अस्मतपितृपितामहप्रपितामहान्अमुकगोत्रान्अमुकशर्मणःवसु०पान् ॥ भवत्सुआवाहयिष्ये—आवाहया०

उशंतस्त्वाहवामहउशंतःसमिधीमहि ॥ उशंन्द्रुगतआवंहपितृहविषेभत्त्वे ॥ आयंतुनःपितरःसोम्यासोमिष्वात्ता पथिभिर्देवयानैः ॥ अस्मि
न् यज्ञेस्वधयामदुत्वधिब्रुवंतुते अवंत्वस्मान्—(हस्तेतिलान् गृहीत्वाप्रतिविष्मावाहा) ॥ सावधानाभवंतुते—(सावधानोस्तु) ॥ यादिष्वाआपुःपथ
सा०भवंतु ॥ अस्मत्पितःगोत्रशर्मनवसुरुपद्देव्यं—(अस्त्वध्यं) ॥ एवंपितामह०गो०श०र०इदंतेव्यंप्रपितामह०गो०श०आ०इदंतेव्यं—ततः
शुद्धोदकं ॥ अर्चत्प्रार्चत० ॥ गंधद्वारां० ॥ पितृपितामहप्रपितामहाःयथाभागशःअमीतेगंधाः—(सुगंधाः)आयन्तेऽ ॥ माल्याथेऽमानि
वपुष्पाणि—(सुपुष्पाणि) ॥ धूरसिद्धूर्व०धूपः—(सुधूपः) ॥ उदीप्यस्वजात० ॥ सूर्यस्थितं बोज्योतिः—(सुज्योतिः) ॥ अनुलेप
नार्थेगोपीचंदनं—(सुचंदनं) ॥ धारणोर्थयज्ञोपवीतं—(सूफवीतं) ॥ फलार्थेपूगफलं—(सुफलं) ॥ आचादनार्थेकिंचिद्विरण्य ॥ पवित्रा
थेऽमेकुशाः—(अस्तुपवित्रां) ॥ इदंपितृभ्योनमोअस्त्वद्येपूर्वीसोयउपरासद्विशुः ॥ येपार्थिवेरजस्यानिवृत्तायेवानून् सुवृजनासुविशु ॥ पितृ
पितामहप्रपितामहाःएतेअत्रगंधपुष्पधूपदीपआचादनांताःपचोपचाराःसर्वेसंपूर्णाभवंतु । अर्चनविधेष्वचिंतमस्तु । युष्मदनुज्ञायपित्राद्यचैनंसंपूर्णं ।
सव्यं ॥ विष्णोस्मरणपर्वकंमंडलादिपात्रासादनंकरिष्ये—(कुरुष्व) ॥ देवस्थानेचतुरस्त्रमंडलंकृत्वा ॥ अपसव्यं ॥ पितृपात्रस्यानेवर्त्तलमंड
लकृत्वा ॥ भोजनपात्राणिस्थापयेत् ॥ अद्य०पुण्यतिथौअस्मत्पितुःप्रतिसंवत्सरिकश्राद्धेभवदनुज्ञायअग्रावग्नौकरणंकरिष्ये—(क्रीयतां) ॥ अ
ग्रन्थौकरणार्थपात्रस्थमन्नमादाय ॥ गायत्र्याग्रोक्ष्य ॥ अभिधार्य ॥ अन्नंचतुर्भागंकृत्वा ॥ ईशान्यभागेअभिधार्य ॥ तूष्णींअग्निपरिषिद्य ॥
अग्नेश्वतुर्दिक्षुदर्भानपरिस्तीर्य ॥ उपवीती ॥ सोमायपीतीतायस्वधानमःस्वाहा ॥ अप० ॥ सोमायपितृपीतायेदं० ॥ उप० ॥ अग्नेये
कव्यवाहनायस्वधानमःस्वाहाअप० ॥ अग्नेयेकव्यवाहनायेदं० ॥ तूष्णींअप्रदक्षिणंपरिषिद्य ॥ पितृपात्रेअभिधार्य ॥ स्वधयंअस्तुस्वधा ॥

॥ शास्त्र ०

इत्यनंदद्वात्-(द्विवारं) ॥ आस्त्रवेत्याश्रावयति ॥ अस्तु स्वधोतप्रत्याश्रावयति ॥ स्वधानमङ्गतिवषट्करोतिस्वधाकारोहिपितृणां ॥ सर्वं ॥
 मूर्खानंदिवोअरुतिं पृथिव्यावैश्वानुरमृतायज्ञातमुग्मि ॥ कुविं सुप्राज्ञमतिथिं जनानामासनापात्रं जनयंतदेवाः ॥ इति भंत्रेगदेव गत्रेअभिघार्य ॥
 आमासुपक्षैरयुआसूर्ये रोहयोदिवि ॥ युर्मनसामंतपतासुवृक्तिभिर्जुष्टुगिर्वैष्णसुगिरः ॥ सोमैष्टेतुः सोमो अवैतमाशुंसोमैवीरं कर्मण्येददातु ॥
 सादुन्मांविदृथ्यः सुभेयांपितुः श्रवणंयोददाशदस्मै । पितृपात्रेअभिघार्य । देवपूर्वकमन्नादिपरिवेष्य । अब्रशुध्यर्थं अब्रसूक्तं पठेत् । आब्रह्मन्त्रात्म्यणो
 ब्रह्मवर्चसीजायतामास्मिन् एष्टराजन्यैषुव्यः शुरोमहारुथोजायतांदोग्धीष्टेतुवोद्धानुद्वानाशुः सात्पि: पुरंधिर्योर्पाजिष्णूरथेष्टाः सुभेयो युवास्ययन्मान
 स्यवीरोजायतांनिकामेनिकामेनः पूर्जन्योवर्षतुफलिन्योनुओषधयः पच्यतां शेगक्षेमोनः कल्पतां । आब्रह्मन्त्रात्म्यणो ब्रह्मवर्चसीजायतामित्याह । ब्राह्म
 णएवं ब्रह्मवसंदधाति ॥ तस्मात्पुरात्रात्म्यणो ब्रह्मवर्चस्य जायत ॥ आस्मिन् एष्टराजन्यैषुव्यः शुरोमहारुथोजायतामित्याह ॥ राजन्यैव शोर्यं प
 हिमनंदधाति ॥ तस्मात्पुराराजन्यैषुव्यः शुरोमहारुथोजायत ॥ दोग्धीष्टेतुरित्याह ॥ धेन्वामेवपयोदधाति ॥ तस्मात्पुरादोग्धीष्टेतुरजयत ॥
 वोद्धानुद्वानित्याह ॥ अनुदुष्टेववीर्येदधाति ॥ तस्मात्पुरावोद्धानुद्वानजायत ॥ आशुः सत्पि: रित्याह ॥ अश्वेष्वज्ञवंदधाति ॥ तस्मात्पुराशुर
 श्वोजायत ॥ पुरंधिर्योषेत्याह ॥ योषित्येवरुपंदधाति ॥ तस्मात्त्वयुवृत्तिभिर्याभावुका ॥ जिष्णूरथेष्टाइत्याह ॥ आहृवैतत्रजिष्णु
 रथेष्टाजायते ॥ यत्रैतेनयज्ञेनयन्ते ॥ सुभेयो युवेत्याह ॥ योवैपूर्ववयुती ॥ समेयो युवा ॥ तस्माद्युवापुमन्वियोभावुकः ॥ आस्य
 यजन्मानस्यवीरोजायतामित्याह ॥ आहृवैतत्रयजन्मानस्यवीरोजायते ॥ यत्रैतेनयज्ञे ॥ निकामेनिकामेनः पूर्जन्योवर्षत्यित्याह ॥ निकामेनिका
 मेहृवैतत्रपूर्जन्योवर्षति ॥ यत्रैतेनयज्ञे ॥ फलिन्योनुओषधयः पच्यतामित्याह ॥ फलिन्योहृवैतत्रौषधयः पच्यते ॥ यत्रैतेनयज्ञे ॥

॥ ६ ॥

SGDF

Sri Gargeshwar Foundation

योगुक्तेमोनः कल्पतुमित्याह ॥ कल्पते हृवैतत्रं प्रजाभ्योगक्षेपः ॥ यत्रैतेनं यज्ञे न यज्ञते ॥ न मः कुभायनि षुग्गिणे स्तेना न अपतयेन मः ॥ न मोनि
षुग्गिणैः षुधि॒मते तस्कराणं पतये न मः ॥ न मोनि षुग्गिणे चे षुधि॒मते च ॥ यत्रीर्थानि प्रचरां तिसृकावंतो नि षुग्गिणः ॥ ते पा॑ सहस्रयोज्जने वृथन्वा
नितन्मासि ॥ स इषुहस्तैः स नि षुग्गिभिर्वशीस॑ स्तुष्टुसयुध॒इंद्रो गणे न ॥ स॑ स्तुष्टुजित्सौ षुपावाहृश्यूर्धव॒धन्वा प्रतीहिता भिरस्ता ? इत्यन्नसूक्तं ॥
गायत्रीमंत्रेण पात्रस्थमन्त्रोक्त्य ॥ सुत्यंत्वते न परिपिंचामि ॥ देवपात्रे यवोदके न प्रदक्षिणं पारिपिच्य ॥ पृथ्वीते पात्रं द्यौरपिधानं ब्राह्मणस्त्वा
मुखे अमृते मृतं जुहोमि स्वाहा ब्राह्मणानां त्वा विद्यावतां प्राणापानयोर्जुहोम्यक्षितमसि मैषां क्षेष्ट्राऽमुत्रामुष्मिलोके ॥ इदं विष्णुविं० मुरे ॥ स्वाहा
श्रीविष्णोहव्यं रक्षस्व पुरुषवा० देवा॑ः एतद्वोहव्यं सपरिकरं ब्राह्मणस्वाहवनीयार्थेदं तदा स्थमानं च आतृसः तत्सर्वगय इयं भूमिगया गदाधरो भोक्ता भोक्ता
च ब्रह्माब्रह्मस्वपमन्त्रं कल्पितसौ वर्णपात्रस्थितमन्त्रं अक्षययवटच्छायेयं – (अंगुष्ठेनान्नमुपस्पर्शयति) ॥ पुरुषर्वाद्रवसंज्ञिके भ्यो विश्वभ्यो देवे भ्यः इदं मेद
मन्त्रशक्त्योपस्कारसहितं अमृतरूपेण स्वाहा संपद्यतां हव्यं नमम ॥ गयायां श्रीविष्णुपदेदत्तमन्त्रमक्षययमस्त्वति भवंतो ब्रुवंतु ॥ – गयायां विष्णुपदेद
तमस्तु ॥ येदेवादिव्येकादशस्थृथिव्यामध्येकादशस्थ ॥ अप्सुषदोमहिनैकादशस्थेतेदेवायज्ञमिमं जुष्वं ॥ विश्वेदेवास्तुष्टुवरदाभवंतु ॥
एवं द्वितीय देवपात्रे ॥ पितृपात्रे गायत्र्यामन्त्रोक्त्य ॥ अपसव्यं ॥ सुत्यंत्वत्येन परिपिंचामि ॥ पृथ्वीते पात्रं० स्वधाश्री
विष्णोः कव्यं इक्षस्व ॥ अस्मतपितृपिता महपिता महो देवता॑ः एतद्वः कव्यं सपरीकरं दत्तमानं च आतृत्ये॑ः तत्सर्वगय इयं भूमिगया गदाधरो भोक्ता भो
क्ता च ब्रह्माब्रह्मस्वपमन्त्रं कल्पितरजतपात्रस्थितमन्त्रं अक्षययवटच्छायेयं ॥ पितृपिता॑० भ्यः गोत्रेभ्यः शर्मभ्यः इदमन्त्रं अमृतरूपेण संपद्यतां स्वधाक
व्यं नमम ॥ गयायां श्रीरुद्रपादादिसमस्तपादेषु दत्तमस्तु ॥ गया गदाधरः प्रीतो भवतु ॥ येचेह पितृगो येचु ने हया॑ श्रीविश्वया॑ उच्चन प्रविश ॥

तै० आप०

॥ ७ ॥

अग्रेतान्वैथुयतिजोतवेदस्तयाप्रत्तश्खधयामदंतुस्वधानमः । पितृभ्यःयथासांकलिपतमन्वंप्रीयतां । सव्यं ॥ ब्रह्मार्पणंब्रह्महर्विब्रह्माग्रौब्रह्मणाहु
तं ॥ ब्रह्मैवतेनगंतव्यंब्रह्मकर्मसमाधिना ॥ हरिदीताहरिभीक्ताहरिन्वंप्रजापतिः ॥ हरिर्विप्रशरीरस्योभुक्तेभोजयतेहरिः ॥ चतुर्भिर्श्च
तुर्भिर्श्वद्वाभ्यापंचभिरेवच ॥ हुयेतेचपुनर्दीभ्यांसमेविष्णुःप्रसीदतु ॥ तत्सत्ब्रह्मार्पणमस्तु ॥ देशकालपात्रमंत्रंत्रकृत्भोक्तृद्रव्यैःसर्वन्यूनातिरि
क्तान्यछिद्रमस्त्विभवंतोब्रुवंतु ॥ सर्वन्यूनातिरिक्तान्यछिद्रमस्तु ॥ अद्य०पुण्यतिथौ ॥ प्राचीनावीती ॥ पितृष्ठितामहप्रपितामहान्गोत्रा
न्र्शर्मणःवसुरुद्रादित्यस्वरूपान्तान्उदिश्यमयाक्रियमाणेनप्रतिसांवत्सरिकश्राद्धान्नप्रदानेनपितृष्ठितामहप्रपितामाहानांगोत्राणांशर्मणांवसुरुद्रा०
णांएतेषांसर्वसकलंभूत्वापुनरावृत्तिरहितशाश्वतब्रह्मलोकावासिरस्त्विभवंतोब्रुवंतु ॥—पुनरावृत्तिरहितशाश्वतब्रह्मलोकावासिरस्तु ॥ सव्यं
मधुयातांकृता०भवंतुनः ॥ मधुमधुमधुं ॥ सर्वमध्वस्तु ॥ ईशानविष्णुक्तमलासनकार्तिकेयवन्हित्रयार्करजनशगणेश्वराणां ॥ क्रौंचाम
रेंद्रकलशोद्धवकश्यपानांसभ्यावसर्थयदधिकण्वमतंगवानां ॥ संध्यात्रयान्नवटफल्युगदाधराणांपादान्नमामिसततंपितृमुक्तिहेतोः ॥ गयायैनपः ।
गदाधरायनमः ॥ पुंडरीकाक्षीय० ॥ काशीविश्वेश्वराय० ॥ गयेयंगयेयं ॥ देवतानेवेद्यं ॥ अपसव्यं ॥ एकोविष्णुर्महद्भूतपृथक्भू
तान्यनेकशः ॥हुत्रीन्लोकान्व्याप्यभूतात्याभुक्तेविष्वभुगव्ययः ॥ अनेनममपितुःप्रतिसांवत्सरिकश्राद्धीयब्राह्मणभोजनेनपितृ०स्वरूपीश्रीमज्ज
नार्दनवाऽसुदेवःप्रायतां० ॥३७८० ॥ देवेभ्यःतत्सत्तमृतमस्तु ॥ अपसव्यं ॥ स्वधापितृभ्यःतत्सत्तमृतमस्तु ॥ श्रद्धायांप्राणेनिविष्टो
मृतंजुहोमि ॥३७९० ॥ श्रद्धायामिष्टानेनि० ॥३८० ॥ श्रद्धायांव्युनेनि० ॥३८१० ॥ श्रद्धायांसुदानेनि० । श्रद्धायांसुमानेनिविष्टोमृतंजुहोमि ॥ ब्रह्मीणमज्ञा
त्यामृतत्वाय० ॥३८२० ॥ इतिजपेन । अप०पितृपूर्वकंपूर्वापोशनार्थउदकंदत्वा ॥ सव्यंदेवानां ॥ अमृतोपस्तरणमासि ॥ श्रद्धायांप्राणेनिविष्टोमृतजुहोमि ॥

॥ आदे

SGDF

Sri Gargadevata Digambar Jain Foundation

शिवोमाविशाप्रदाहाय ॥ प्राणायस्वाहा ॥ श्रद्धायामपुनेनिवि० ॥ अपानायस्वाहा ॥ श्रद्धायाव्युनेनिवि० । व्यानायस्वाहा ॥
श्रद्धायामुदानेनिवि० ॥ उदानायस्वाहा ॥ श्रद्धायासमानेनिवि०हाय ॥ समानायस्वाहा ॥ ब्रह्मणिमआत्मामृत्वाय ॥ नेत्रस्य
शीर्थउदकंदत्वा ॥ दशगायत्रीजपेत् ॥ अपेक्षितंयाचितव्यंत्याज्यंचैवानुपेक्षितं ॥ उपविश्यसुखैवभोक्तव्यंस्वस्थमानसैः ॥ विद्यमानशाक
पाकादिपदार्थेषुयद्रोचतेतद्राश्चिंब्रोचतेतत्याज्यंयथासुखंजुषध्वं ॥—जुषामहे ॥ अभिश्वरणसूक्तानिपठेत् ॥ राक्षोद्ग्रान्पितृलिंगकान्सूक्तानश्वाव
यिष्ये—(आश्रावया) ॥ देवताभ्यःपितृभ्यश्वमहायोगिभ्यएवच ॥ नमस्वाहायैस्वधायैनित्यमेवनमोनमोनित्यमेवनमोनमः ॥ ईशानःपितृरूपे
गमहादेवोमहेश्वरः ॥ प्रीयतांभगवानीशःपरमात्मासदाशेवः ॥ सप्तव्याधादशारण्येमृगाःकालांजनेगिरौ ॥ चक्रवाकाःसरोदीपेहसाःसरास
मानासि ॥ तेविजाताकुरुक्षेत्रेब्राह्मणावेदपारगः ॥ प्रस्थितादीर्घमध्वान्नयूर्यंकिमवसीदथ ॥ अमूर्तनांचमूर्तनांपितृणांदीप्ततेजसा । नमस्यामि
सदातेषांध्यायीनांयोगचक्षुषां ॥ चतुर्भिर्श०प्रसीदतु ॥ भोजनांतेविकिरंदद्यात् ॥ अप०असंस्कृतप्रमीतानांत्याकुलभागिनां ॥ उच्छिष्टभाग्ये
यानांविकिरेषुदर्भासनं ॥—इतिमंत्रेणदेवपितृपात्र्योर्मध्येदर्भानास्तीर्य ॥ सव्यं ॥ मधुवाताऽरुताऽतुनः ॥ अप० ॥ अक्षब्र्ह्मी०हरी ॥ सव्यं ॥
मधुमधुश्राद्धंसपन्नं—(सुसंपन्नं) ॥ विश्वेदेवाःतृसास्थः ।—(तृसास्मः) ॥ अप० । पितृ०महाःमधु०सपन्नं—सु० ॥ पितृ०तृसास्थः—तृसास्मः ॥
असंस्कृतप्रमीतायेत्यागिन्योयाःकुलख्रियः ॥ दास्यामितेभ्योविकिरमन्नताभ्यश्चपैतृकं ॥ तदुपरितिलोदकंदत्तनमम ॥ सव्यं ॥ असो
मपाश्रेयेदवायज्ञभागविवर्जितः । तेषामन्नप्रदास्यामिविकिरवैश्वदैविकं । यवोदकंदत्तनमम । विकिरंदद्यात् ॥ येअग्निदग्धायेनग्निदग्धायेवाजाता:
कुलेमम ॥ भूमौद्दत्तेनपिंडेनतृत्यायांतुपरांगतिं ॥ येअग्निदग्धेभ्यःयेअनाग्निदग्धेभ्यःअस्मत्कुलप्रसूतेभ्योर्जावेभ्यःअयंउच्छिष्टपिंडस्वधानमः ॥

तै० आप०

॥ ८ ॥

अग्निदग्धाअनग्निदग्धाश्रमार्जयंतां ॥ हस्तौपादौप्रकाल्याचम्यपवित्रत्यागः ॥ आचम्यःपवित्रेवृत्वा ॥ पुवित्रवंतःप०रभं ॥ शेषमुच्छिष्टभागम्यो
ब्रंदीयतां ॥ यजमानकुलेजातादासादास्योन्नकांक्षिणः ॥ तेसर्वेतृत्पिमायांतुमयादत्तेनभूतले ॥ अप० ॥ पूर्ववतउत्तरपोशनार्थमुदकंदत्वा
अमृतापिधानमंसि ॥ अद्वायोप्राणेनिविश्यामृतंहुतं ॥ प्राणमब्नेनाप्यायस्वा ॥ अद्वायोमणेनिविश्यामृतंहुतं ॥ अपानमब्नेनाप्यायस्व ॥
अद्वायोव्यानोनिविश्यामृतंहुतं ॥ व्यानमब्नेनाप्यायस्व ॥ अद्वायोमुदानेनिविश्यामृतंहुतं ॥ उदानमब्नेनाप्यायस्व ॥ अद्वायोस
मानेनिविश्यामृतंहुतं ॥ समानमब्नेनाप्यायस्व ॥ अंगुष्ठमात्रःपुरुषोंगुष्ठचसमाध्रितः ॥ इशःसर्वस्यजगतःप्रभुप्रीणातिविश्वमुक् ॥ रौरवे
पूयनिलयेपद्माबुदानेवासिनां ॥ अर्थिनामुदकंदत्तमक्षय्यमुपातिष्ठुतु ॥ अद्यपूर्वोपुण्यतिथै ॥ प्राचीनावीती ॥ पितुःप्रतिसांवत्सरिक
श्राद्धीयतिलोदकपिंडप्रदानंकरिष्ये—कुरु ॥ अपांमेध्येयज्ञियस्देवश्चिवमस्तुमे ॥ आछेत्तावोमारिष्ठंजीवातिग्रहदःशुतं ॥ आछिनति ॥
अपहतामुरारक्षासिपिशाचावेदिष्पतः ॥ इत्यद्विरवोक्ष्य ॥ आयंतुपितृमनोज्वरः ॥ इत्यभिमंत्र्य ॥ सकृदाच्छिन्नैदभैरवस्तीर्य ॥
सकृदाच्छिन्नंवहिरुर्णीमृदुस्योनंपितृभ्यस्त्वाभराम्यहं ॥ अस्मितसीदंतुमेपितरःसोम्याःपितामहाश्रानुगैःसुह ॥ इत्यास्तृणाति ॥
मार्जयंतांपितरोमार्जयंतांपितामहोमार्जयंतांप्रपितामहोमार्जयंतां ॥ एतत्तेऽस्मत्पिताअमुकगोत्रमुकर्शर्मनवसुरूपयेचत्वामनु ॥ पित्रेगोत्रायश
र्येवसुरूपाययेचतमनुग्रहंतितेभ्यश्चअयंपिंडतस्मैतेस्वधानमः गयायांविष्णुपदेदत्तमस्तु ॥ तदुपरितिलोदकदत्तनमम ॥ एवंसर्वत्र ॥ यन्मे
माताप्रमादयच्चाराननुव्रतं ॥ तन्मेरेतःपितावृक्तामासुरन्योपेष्यतां ॥ पितृभ्यःस्वधाविभ्यःस्वधानमः ॥ पितामहेभ्यःस्वधा०नमः ॥
प्रपितामहेभ्यःस्वधा०नमः ॥ अत्रपितरोयथाभागमदध्वं ॥ (अक्षनापितरःअमीमदंतपितरःअतीतपंतपितरःपितरःशुधध्वं) ॥ अर्दी

SGI

Sri Gagacharan Digital Foundation

मदंतपितरः सोम्याः ॥ ये संयानाः संयनसः पितरो यमुराज्ये ॥ तेषां लोकस्वयानमोयङ्गोदेवेदुकल्पतां ॥ ये संज्ञाताः संमनसो जीवाज्जिवेदु
मायुकाः ॥ तेषां श्रीमायिकल्पतामुस्मिन्लोकेऽग्रतः समाः ॥ वीरं धर्चपितरः ॥ शेषमन्बं अवघ्राय ॥ पवित्रत्यागः ॥ हस्तौ पादौ इशाल्या
च्यन्द्य ॥ पवित्रेभृत्वा ॥ मार्जयंतां पितरो मार्जयंतां पितामहो मार्जयंतां प्रपितामहो मार्जयंतां ॥ पितः अभ्यंक्षपितामह अभ्यंक्षप्रपितामह
अभ्यंक्ष ॥ अंक्षंक्षेतिकञ्जलं ॥ एतानिवः पितरो वासा अस्य तोन्यत्यितरो मायोषु पितामहमायोषु प्रपितामहमायोषु वाससो दशां छित्वा पिंडेषु
निदधाते ॥ नमस्कारायेतेषंत्राः ॥ नमो वः पितरो रसायु नमो वः पितरः गुणो युनमो वः पितरो जीवायु नमो वः पितरः स्वयायु नमो वः पितरो मन्यवेन
मो वः पितरो योरायु पितरो नमो वो यष्टि तस्मिलोके स्थयुष्मा अस्तेनुयै स्मिलोके मंतेनुय एतस्मिन्लोके स्थयुष्यं तेषां वासिष्ठाभूयास्तयै स्मिन्लोके हतेषु अंवसिष्ठो भू
यासं ॥ शृहान्नः पितरो दत्तसदो वः पितरो जेष्मा ॥ ऊर्जवहं तीरुमृतं वृतं पथः कीलालं परिस्तुतं ॥ स्वधास्थृतपूर्वयत्मो पितृन्तृपूर्यतृतृपूर्यत ॥ परतपि
तरः सोम्यागंभीरैः पथिभिः पूर्व्यैः ॥ अथापि तृन्तुमुविदत्रा अपीतियुमेनमासधुमादं प्रदृष्टि ॥ मनोन्वाहुवामहेनाराश असेनस्तोमैनपितृणां च मन्मधिः ।
आनं एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे ॥ ज्योक्त्सूर्यै दृशे ॥ पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः ॥ जीवं वातं अस्त्रेमहि ॥ यदंतरिक्षं पृथिवी
मुतव्यांयन्मातरं पितरं वाजिहि अस्मि ॥ अग्निमातस्मादेनं सः प्रमुच्चतुदुरितायानिचकुमकुरोतुमामनेन सं ॥ सव्यं ॥ कुलाभिवृद्ध्यर्थसवेन पिंडपूजां क
रिष्ये ॥ पिंडस्थपितरः पादं स्वधा ॥ अर्थं ० आचमनीयं ० स्नानीयं ० स्वधा ॥ गर्वं ० तिलाक्षतानयवाक्षतान ० पुष्पाणि ० तुलसी ० भूगरजम
त्राणि ० धूपं ० दीपं ० नैवेत्र्यं ० तां बूलं ० दक्षिणां ० उत्तरनीराजनदीपं ० कर्पुरदीपं ० मंत्रपुष्पं स्वधा ॥ अद्य ० वर्तमानव्यवहारिकचांद्रमान ० पुण्यतिथौ ।
प्राचीनावीती ॥ पितृपि ० महान्मोत्रानशर्मणः वसुरु ० पान्तान् उद्दिश्यमया क्रियमाणेन पितृः प्रतिसांव ० शार्द्धीयतिलोदकपिंडप्रदानेन पितृपि ० नां

मितन्येनुष्टवशिपिविष्टहृव्यं ॥ वद्देतुत्वासुष्टुतयोगिरोमेयूपंपातस्वस्तिभिःसदानः ॥ आशीर्वचनं ॥ अपंहं द्वायत्रुचिपुंरो
 डाग्मेकादशकपालंनिर्विपेद्वद्वोवापरियतोवेद्वप्तेवत्रात् ४० स्वेनभागुधेयेनोपधावतिसएवैनंवायतिद्रायाकीश्वमेधवंतेपुरोडाश्वमेकादशकपालंनिर्विपेद्वन्म
 हायज्ञोनोपनमेदेतेवैमहायज्ञस्यांत्येतनुयदकीश्वमेधाविद्वप्तेवाकीश्वमेधवंत॑४० स्वेनभागुधेयेनोपधावतिसएवास्मांअतंतमेहायज्ञंचावयत्युपैनंमहायज्ञोनंम
 ति ॥ एपपितृपञ्चः ॥ यजमास्यपितृणांब्रह्मलोकावात्पिरस्तु ॥ ॐ बृहत्सामक्षत्रभृद्वद्वृष्णियंत्रिष्टुमौजःशुभितमुग्रवीरं ॥ इद्वस्तोमेनपं
 चदुशेनमध्यमिद्वातेनसगरेणरक्ष ॥ इतिमंत्रेणभस्मधारणं ॥ ॐ याते अप्येयत्रियांतनूस्तयेद्वारोऽत्मात्मानुमच्छावसूनिकृष्णभृस्मेनर्यापुरुषिणि ॥
 यज्ञोभूत्वायज्ञमासीद्व्यामोनिजातवेदोभृत्वाजायमानःसक्षयुपहि ॥ इतिमंत्रेणआत्मसमारोपणकार्यं ॥ येभूताःप्र०श्वचांडाल० ॥ आचम्य ॥
 शांतापृ० ॥ अथ०पुण्यतिथौममपितुःप्रतिसावत्सगिकश्राद्धांगपरिहणि(अपकर्ष)सद्वस्तिलतर्पणंकारिष्ये ॥ अप०पिता०प्र०तर्पणंकुर्या
 त ॥ अनेनतिलतर्पणाख्येनकर्मणाभग०प्री० ॥ इतितैत्तिरीयशास्वांतर्गतआपस्तंवशास्वोक्तश्राद्धसंकल्पप्रयोगः ॥
 ॥ अथविधुरएवपृष्ठोदिविविधानंकार्यं । आचम्यप्राणाना० । ममपितुःप्रतिसां०विधुरकल्पोक्तश्राद्धोकरणार्थंपृष्ठोदिविधानेनअग्रिसिद्धि
 क० ॥ यत्राग्निस्थाप्यततिस्थंदिलंकृत्वा ॥ ॐ अन्वग्निरुषसामग्रमख्युदन्वहनिप्रथमोज्ञातवेदाः ॥ अनुसूर्यस्यपुरुत्राचरमीननुद्वावापृथिवीआ
 तंतान ॥ ॐ पृष्ठोदिविपृष्ठोअग्निःपृथिव्यापृष्ठोविश्वापृथिवीरविवेश ॥ वैश्वानरःसहस्रापृष्ठोअग्निःसन्तोदिवासरिषःपातुनक्तं ॥ इतिमंत्रेणा
 प्रिप्रतिष्ठाप्याग्निमिध्वा ॥ ॐ भूमुखसुवःइतिपरिषिद्य ॥ अलंकृत्य ॥ अदितेनुमन्यस्वेतिवरदोभव ॥ चतुस्रामिधमादायामिवार्यं ॥
 गायत्रीमंत्रेणकसमिधांहुत्वा । साविवेदं । ॐ ता॒स्तावितुवे॒ण्यस्यचित्रामाहवृणेतुस्तिंविश्वजंन्यां । यामस्यकण्डोअदुहत्परीना॒ऽसहस्रवारुप्यंसा॒

महींगुस्वाहा ॥ सवित्रेऽदं ॥ उँभृत्यानौदेवसवितःप्रजावत्सारीसौभर्गं ॥ परांदुष्वमियःसुवस्वाहा ॥ सवित्रे ॥ विष्वानिदेवसवितर्दु
रितानिपरासुव ॥ यद्भद्रंतन्मुआसुवस्वाहा ॥ सवि ॥ अद्वितेन्वय०इतिपरिषिच्य ॥ अश्विंसंपूज्य ॥ अमुत्वल्लो० ॥ अनेनपृष्ठेदिविविधा
नेनभगवान्वरमेश्वरभीष्टतानयम् ॥ इतितैन्निरियशाखोक्तंपृष्ठोदिविविधानवैशोषिकप्रयोगः ॥ अथसंक्षिप्तदर्शश्राद्धप्रयोगः ॥ वैश्वदेवं
कु० ॥ आचम्यपवित्रपणिःप्राणानायम्य ॥ विष्णुवि० ॥ ग्राचीनावर्ती । पितृपितामहप्रपितामहानांअमुकगोवाणांअमुकशर्मणांसप्तनीकानां
वमुरुद्वादित्यस्वरूपाणांमातामहमातुःपितामहमातुःप्रपितामहानांअ०गो०अ०श०सप्तनीकानांव० ॥ दर्शश्राद्धब्रह्मार्पणनेविधिनाकरिष्ये ॥ वर्तु
लप्रदलंकृत्वा ॥ अयंगंधाःअयंतिलंकृशाः ॥ पितरादिमातामहानांपितराःआगतंसुस्वागतं ॥ ब्राम्हणस्यपादयोःअत्रनमगंधनमप्यतिलाक्षतपुष्पं
हस्तेतुलसीदलानि ॥ पितृपितामहप्रपितामहभूर्भुवःस्वधाऽदंवःपाद्यं॒मातामह०॒इदंवःपाद्यं॒सुपाद्यं ॥ शब्दोऽवीरभिष्ठ्यआपोभवंतुपीतये ॥ शंयोरु
भित्तिवंतुनः ॥ शुक्रमस्त्रियेतिरसितेजोसिदेवोवःसवितोत्पुनात्वछिपुवित्रेणवसुसूर्यस्यरुद्धिभिः ॥ सव्यं ॥ चरणंप०रेम ॥ नमोब्रह्म०नमः ॥
हस्तौपादौपक्षालय ॥ आचम्यब्राम्हणैसह ॥ प्राणायामः । दर्शश्राद्धांगब्राम्हणपूजनंकरिष्ये । अर्घ्यस्थानेसंबल्पः । अस्तुसंकल्पसिद्धिः ॥ अप०
॥ गंधाःसुगंधाःइमानिपुष्पाणितुलसीदलसहितानिसुपुष्पाणि ॥ वृपवोधूः—सुधूः ॥ एषतेदीपः—सुदीपः । अनुलेपनार्थेषोपीचंदनं—सुचंदनं
॥ धारणार्थेष्वोपवीतं—सूपवीतं ॥ फलार्थेष्वगफलं—सुफलं ॥ आछादनार्थेकिंचिद्विरण्य—आस्त्वाछादनं ॥ पवित्रो—इमकुशाः—अस्तुपवित्रं ॥
सर्वाभावेतिलाः ॥ इदंपितृभूयानमोअस्त्वयेष्वासुप्रवर्गसर्वैः ॥ येषाथिवरज्ञस्यनिष्ठायेवानन्दं॒सुवृजनासुविक्षु ॥ एतानिअत्र
? मातृपितामहिप्र.अ.गो.अ.श.व० ॥ २ मातामहीमातुःपि.अ.गो.अ.श.०व० । दर्शवार्वणं । अयंप्रचारः । विश्वप्रकाशादिग्रंथेसप्तनीकानां । इत्युक्त

॥ श्राद्ध०

गंधपुष्पवृपदीपआळादनांतःपंचोपचाराःसर्वेसंपूर्णीभवतु ॥ अर्चनविष्वर्चितमसु ॥ सत्यंविष्णोस्मरणपूर्वकंमंडलादिपात्रासादनंक०
-कुरुष्व ॥ (देवस्थानेचतुरस्मंडलंकृत्वा) ॥ पितृस्थानेर्वर्तुलमंडलंकृत्वा ॥ अभिवार्य ॥ मूर्धानंदिवोअंतिपृथिव्यदैश्वानुरमृताय
जातम् ॥ कुविःसुन्नाजुपतिथिंजनानासासनापात्रंजनयंतदेवाः ॥ आमासुपकैरयुआसूर्यैरोहयोदिवि ॥ घर्मवसामंतपतासुवृक्ति
भिर्जुष्टुंगिरिणसुगिरः ॥ सोमोधेनुःसोमोअवैतग्रागुःसोमोवीरक्षेष्यंददातु ॥ सुदन्यंविदुधयंसुभेद्येपितुश्रावणंयोददाशदस्मै ॥ गायत्री
मत्रेणपात्रस्थमन्वंप्राक्षय ॥ अपसव्यं ॥ सत्यंत्वत्येनपरिषिञ्चामि ॥ पृथ्वीतेपात्रंवौरपिधानंब्राह्मणस्त्वामुखेअमृतेमृतंजुहोमिस्वधाब्राह्मणा
नांत्वाविद्यावतांप्राणापानयोर्जुहोम्यक्षितमसिमैषांक्षेष्ट्राभमुवामुष्मिलोके ॥ इदंविष्णुविऽमुरे ॥ स्वधाश्रीविष्णोःकव्यंरक्षस्य ॥ अस्मद्ग्रिपि
तरांदेवताःएतद्वःकव्यंसपरिकरंदत्तंचदास्यमानंचआत्मेःस्तृतिपर्यंतंगयइयंभूमिःगयागदाधरोभोक्ताभोक्ताचब्रह्माब्रह्मस्त्वमन्वंकलिपतरजतपात्रस्थि
तमन्वंअक्षयवट्ठयेयं ॥ पितृ०मातामह०महेभ्यःगोत्रेभ्यःशर्मेभ्यःइदभिदमन्वंअमृतस्त्वेष्णसंपद्यंतांस्वधाकव्यंनमम ॥ गयायांदत्तमसु ॥
गयागदाधरप्रीतोभवतु ॥ येचेहपितरोयचेनेहयाऽश्वविद्याऽउच्चनपविद्य ॥ अप्नेतान्वेत्युदितेजातवेदस्त्वाप्रत्तःस्वधयामदंतुस्वधानमः ॥
यथासांकलिपतयन्वंप्रयितां ॥ सव्यं ॥ ब्रह्मार्पणंब्रह्महविः०समेविष्णुःप्रसीदतु ॥ उपवीती ॥ ईशानविष्णुःकमलासनकार्तिकेयोवन्हित्या
करजनीशगणेश्वराणां ॥ क्रौचामरेंद्रकलशोद्धवकश्यपानांसभ्यावसर्थप्रदधिकण्ठमतंगवानां ॥ संध्यात्रयाब्रह्मवटफलगुगदाधराणांपादानमापि
सततंपितृमुक्तिहेतोः ॥ गयायैनमः ॥ गदाधराय० ॥ पुण्डकाक्षाय० ॥ काशीविश्वेश्वराय० ॥ गयेयंगयेयं ॥ देवतानैवेद्यं ॥ अपसव्यं ॥
एकोविष्णु०भुगव्ययः ॥ अनेनपमपितुःदर्शश्राद्धीयब्राह्मणभोजनेनतेनश्रीपितरःस्वरूपीश्रीमज्जनार्दनवासुदेवःप्रीयतां ॥ दशगायत्रीनिजेपत् ॥

अपेक्षितंयाचितव्यंत्याज्यंचैवानुपेक्षितं ॥ उपविश्यसुखेनैवभोक्तव्यंस्थमानसैः ॥ विद्यमानशाकषाकादिपदार्थेषुयद्राचेततग्राह्यंन्नरोचतेत
 त्याज्यंयथासुखंजुषध्वं—जुषामहे ॥ दक्षिणांदत्वा ॥ यस्यस्मृत्या० अनेनदर्शश्राद्धांगपार्वणब्राह्मणभोजनाख्येनकर्मणाभगवान् परमेश्वरः
 प्रीयतांनमम ॥ विष्णवेनमः ॥ इतिदर्शश्राद्धपार्वणविधिः ॥ अक्षय्यतृतीया ॥ अद्य० पुण्यतिथौयुगादिश्राद्धपार्वणविधिनाकरिष्ये ॥
 दर्शश्राद्धवत्कुर्यात् ॥ उदकुंभदानं ॥ अद्य० ममपितृणां अक्षय्यतृप्त्यर्थब्राह्मणायउदकुंभदानंक० ॥ उदकुंभपूजांकुयातपंचोपचारैः संपूज्य ॥
 ब्राह्मणपूजांकुत्वा ॥ एषधर्मघटोदत्तोब्रह्माविष्णुशिवात्मकः ॥ अस्यप्रदानातृप्यंतुपितरोपिपितामहाः ॥ इदं उदकुंभदानं अमुकशर्मणे
 ब्राह्मणायतुभ्यमहंसंप्रददे ॥ इति अक्षय्यतृतीयायुगादिश्राद्धस० ॥ ॥ संक्रांति ॥ अद्य० पुण्यतिथौ अयनश्राद्धपार्वणविधिनाकरिष्ये ॥
 दर्शश्राद्धवत् ॥ तिलगुडदानं ॥ ममपितृनार्दिश्यब्राह्मणायतिलगुडदानंक० ॥ तिलस्नाईतिलोद्वर्तीतिलेहोमंतिलोदकी ॥ तिलभुक्ति
 लदाताचापदतिलाः पापनाशन ॥ इदं तिलगुडदानं सदक्षिणाकं अमुकश० ब्राह्म० संप्रददे ॥ इति संक्रांतप्रयुक्तश्राद्धविधिः ॥

प्रायश्चित्तश्राद्धभोजने—दशकृत्वः पिबेदापेगायत्र्याश्राद्धभुग्दिजः ॥ ततः संध्यासुपासीतजपेच जुहुयादपी ॥ उच्चार—आवाहन। धर्यसंकल्पविंडे
 दानान्नदानयोः ॥ पिंडाभ्यंजनकालेतुतथैवांजनकर्मणि ॥ अक्षय्यासनपादेषु गोत्रं नाम प्रकाशयेत् ॥ ॥ संपिणीकरणादूर्ध्वं यावद्द्वृत्रयं भवेत् ॥
 तावदेवनभोक्तव्यं तदीनेश्राद्धमात्रके ॥ प्रथमाद्वैस्त्यादिभोजीद्वितीयेमांसभक्षकः ॥ ततोये रक्तभोजीस्याच्छुद्धं श्राद्धं चतुर्थके ॥—धर्मसिद्धु ॥ ॥

। इत्यापस्तं वोक्तश्चाद्भुं संकल्पसमाप्तः ।

ODF
Digitized by Google

Digitized by Google Foundation